

FYLKESMANNEN I FINNMARK
Miljøvernabdelingen

FINNMÁRKKU FYLKKAMÁNNI
Birastgáhttenossodat

Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref

Deres dato

Vår ref
Sak 2017/3717
Ark 430

Vår dato
15.01.2018

Saksbehandler/direkte telefon: Kristin Skaar Tindlund - 78950366

Høringssvar: Forslag til endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven

Vi viser til deres brev av 5. oktober 2017, deres ref. 12/3974, om forslag til endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven.

Fylkesmannen i Finnmark er positiv til at ansvaret for arbeidet med vannforskriften flyttes fra fylkeskommunen til fylkesmannen, og at utvalgte fylkesmenn utpekes som regionale vannkoordinatorer.

Etter første periode med planarbeid i forbindelse med vannforskriften har Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet utarbeidet et forslag til endringer i vannforskriften. Arbeidet frem mot det første bindende planverket medførte en del ekstra arbeid blant annet for Miljødirektoratet, og Fylkesmannen i Finnmark er positiv til at det tas initiativ til at prosessen skal forenkles og gjøres mer effektiv. Vi er også positive til at det legges opp til at Miljødirektoratet og andre aktuelle direktorater får en større rolle i å kvalitetssikre vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram for alle vannregioner, for å sikre en helhetlig vannforvaltning for hele landet.

Under følger de punktene vi ønsker å kommentere og fremheve viktigheten av ved dette endringsforslaget.

Internasjonalt arbeid og vannforvaltning

I dag er Finnmark fylkeskommune vannregionmyndighet både for Finnmark vannregion og den internasjonale vannregionen Norsk-Finsk vannregion. Samarbeidet med Finland forutsetter arbeid etter bindende avtaler og felles planverk på tvers av landegrenser. Fylkesmannen i Finnmark er av den oppfattelse at dette arbeidet er mest effektivt om det styres på statlig nivå både i Norge og Finland, og vi er derfor svært positive til at det nå foreslås at dette arbeidet legges til Fylkesmannen.

I tillegg til Norsk-Finsk vannregion har Norge og Finland samarbeidet gjennom Den norsk-finske Grensevassdragskommisjonen i en årrekke. Kommisjonen er et rådgivende organ for de respektive lands regjeringer, og kommisjonens arbeid styres av en overenskomst mellom regjeringene i Norge og Finland. Hovedoppgaven til kommisjonen er å arbeide for å bevare de store grensevassdragene som deles av Norge og Finland, blant annet ved å avgi

uttalelser i anliggender som berører skjøtselen av grensevassdragene og overvåkning og kontroll av vassdragenes tilstand. Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Finnmark ivaretar rollene som både sekretariat og ledelse i Grensevassdragskommisjonen gjennom fylkesmiljøvernssjefen. Fylkesmannen i Finnmark er derfor positiv til at det nå foreslås at Fylkesmannen som regional vannkoordinator skal samarbeide med den ansvarlige myndigheten i den tilgrensede EØS-stat, Finland, og får en rolle med å koordinere tiltaksprogrammer og forvaltningsplaner, slik at ønsket miljøtilstand kan oppnås for hele nedbørsfeltet. Etter avtalen mellom Norge og Finland om en Norsk-Finsk vannregion, artikkel 5.2, skal de kompetente myndighetene informere og konsultere den Norsk-Finske Grensevassdragskommisjonen. Med den foreslåtte organiseringen vil det bli en mer effektiv håndtering av de sakene som vil berøre grensevassdragene.

Samarbeidet mellom Norge og Finland er forankret i flere avtaler som beskriver hva samarbeidene går ut på. Avtalene det gjelder er et memorandum og en avtale for Norsk-Finsk Vannregion, og en overenskomst mellom Norge og Finland om en Norsk-Finsk Grensevassdragskommisjon. Ved en eventuell endring i Vannforskriften, med flytting av ansvar fra Fylkeskommunen til Fylkesmannen, må finske myndigheter i henhold til avtalen om en Norsk-Finsk vannregion, artikkel 3, informeres om endringen av kompetent myndighet på norsk side.

For å sikre et godt samarbeid med Finland, og sikre en helhetlig vannforvaltning i Norsk-Finsk vannregion, ville det vært en fordel om planperiodene var lik i de to landene. Slik situasjonen er i dag ligger Finland ett år foran Norge med tanke på rullering av vannforvaltningsplanene, og høringen av disse. Parallelle planperioder ville gitt bedre mulighet til en helhetlig vurdering av tiltaksprogram og prioriteringer i grenseområdene.

Nye vannregioner og regionale vannkoordinatorer

Av høringsnotatet kommer det frem at både regionale vannkoordinatorer og grensene for de ulike vannregionene vil bli bestemt i et eget vedtak på et senere tidspunkt. Forslag til nye vannregionmyndigheter og nye grenser for vannregionene burde vært en del av denne høringen eller komme som egen høring på et senere tidspunkt, nettopp fordi endringsforslaget skal sikre mer helhetlig vannforvaltning. Fylkesmannen i Finnmark mener det er viktig at de som har erfaringer med dagens vannregion-struktur får uttale seg dersom denne skal endres, slik at man oppnår et best mulig grunnlag for fremtidig vannforvaltningsarbeid. Fylkesmannen i Finnmark har god kunnskap om vannforekomstene i fylket, og mener derfor at vi er rett fylkesmann for å forvalte vannforekomstene i vår region.

Dersom det vedtas at arbeidet med Vannforskriften skal flyttes til Fylkesmannen går vi ut fra at arbeidet med dagens planer, i sin helhet, overføres til de fylkesmennene som utpekes som regionale vannregionkoordinatorer fra og med 1. juli 2018.

Flere steder i landet skal fylkesmannsembeter slås sammen med virkning fra 1. januar 2019, altså samme dato som de første dokumentene for den nye planperioden skal sendes på høring. Dette gjelder blant annet Fylkesmannen i Finnmark og Fylkesmannen i Troms. En forutsetning for å kunne ta fatt på arbeidet med ny vannforvaltningsplan er at ny inndeling for vannregionen, og hvem som blir vannregionmyndighet, er avklart før 1. juli 2018. Det må også være avklart hvilket fylkesmannsembete som skal være formelt ansvarlig for arbeidet på høsten 2018- og for å sende de første dokumentene på høring innen 1. januar 2018. Dette for å sikre et godt samarbeid mellom Troms og Finnmark gjennom perioden fra 1. juli 2018 til 1. januar 2019.

Fylkesmannen i Finnmark stiller seg bak det Miljødirektoratet skriver i sitt høringssvar når det gjelder viktigheten av å ivareta Vannforvaltningsplanenes virkning i kommunal planlegging dersom naturmangfoldloven skal erstatte plan- og bygningsloven som hjemmelslov i Vannforskriften.

Fremtidig arbeid med oppdatering av vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram

Fylkesmannen i Finnmark er positiv til forslaget om at Miljødirektoratet, og andre berørte direktorater, skal ha en tydeligere overordnet rolle i vannforvaltningsarbeidet for å sikre helhetlig vannforvaltning for hele landet. Det er imidlertid viktig å ivareta den regionale forankringen i arbeidet, da dette er selve grunnlaget for at effekten av planene skal bli så god som mulig. Derfor mener vi at fylkesmennene som utpekes som regionale vannkoordinatorer bør ha en større rolle i arbeidet med utformingen av nye vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram i periodene fremover. Altså at de regionale vannkoordinatorene i stor grad utarbeider de nye planene og tiltaksprogrammene, ikke bare kommer med forslag til nødvendige endringer, før disse sendes til Miljødirektoratet. Vi anser det som en fordel at planene hovedsakelig utarbeides i fagmiljøer som har god kunnskap om vannforekomstene som planene berører, og forholdene rundt disse.

Vi støtter forslaget om at de regionale vannkoordinatorene bør stå for høringen av foreliggende vannforvaltningsplaner, tiltaksprogram og vesentlige vannforvaltningsspørsmål, og komme med forslag til endringer av disse. Fylkesmannen i Finnmark mener også at regional vannkoordinator bør gjennomføre høringen av nye vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram i sin region ved å samle høringsinnspillene fra regionen. På bakgrunn av innspillene utarbeider regional vannkoordinator forslag til endringer i planene, og disse forslagene sendes videre til Miljødirektoratet som sammen med berørte direktorater bearbeider høringsinnspillene. På denne måten kan også arbeidet hos direktoratene bli mer oversiktlig, når innspillene samles på forhånd.

Når det gjelder omfanget av de nye arbeidsoppgavene som beskrives i høringsnotatet stiller vi spørsmål ved formuleringen «For neste planperiode skal det bare skje en revurdering og oppdatering av de vedtatte planene» (høringsnotatets kapittel 2.1, andre avsnitt). Erfaringer med foreliggende vannforvaltningsplan fra Finnmark vannregion tilsier at det ikke bare er enkle oppdateringer som vil være nødvendig i fremtiden. Det er derimot behov for mer omfattende arbeid knyttet til å videreutvikle planene, slik at de er tilfredsstillende med tanke på forpliktelsene våre ovenfor vanndirektivet.

Noen viktige påvirkningsfaktorer har ikke blitt vurdert eller inkludert i klassifiseringen og karakteriseringen av vannforekomstene frem til nå, eksempelvis genetisk påvirkning og lakselus. Det vil medføre en vesentlig arbeidsmengde å oppdatere kunnskapsgrunnlaget og utrede tiltak som svarer til den nye statusen. Dette skal også innarbeides i planene på en måte som svarer til sektormyndighetenes vurderinger. Det vil også være en omfattende jobb å oppdatere vurderingsgrunnlaget og karakteriseringen for en rekke vannforekomster som følge av overvåkning og ny kunnskap. På den andre siden har vi de vannområdene som har vært uten prosjektledere. Datagrunnlaget for vannforekomstene i disse områdene er mest sannsynlig mangelfullt. I Finnmark arbeides det nå med å tilsette prosjektledere for flere vannområder, og det må forventes at dette vil generere ny kunnskap som skal vurderes og innarbeides i planene.

En gjennomgående svakhet i nåværende vannforvaltningsplaner er kostnad-/nytteberegninger. Dette skyldes trolig at det har vært for lite kunnskap på dette området i prosessen med utarbeidingen av de foreliggende planene. Kostnad- nytte vurderinger skal ifølge Vannforskriften § 15 c), samt Vedlegg III, være medbestemmende for hvilke tiltak som skal foretas i vannregionen. Dette forankres dessuten i Vanndirektivet artikkel (38). I fremtidige planer vil en forbedring av de økonomiske analysene derfor være nødvendig for at planene skal være tilfredsstillende med hensyn til kravene både i Vannforskriften og Vanndirektivet.

Faktorene som beskrives i avsnittene ovenfor indikerer at arbeidet frem mot neste planperiode vil være vesentlig mer omfattende enn å gjennomføre oppdateringer og

justeringer av de foreliggende planene. Det er for øvrig grunn til å tro at dette også er tilfelle for andre vannregioner.

Økonomi og behov for økt bemanning for å løse nye oppgaver

Fylkesmennene har allerede en god del arbeid knyttet til oppdatering av kunnskapsgrunnlag og vurdering av miljøtilstand og påvirkningsfaktorer i vannforekomster. Med de foreslåtte endringene i vannforskriften vil fylkesmennene som utpekes som regional vannkoordinator få en vesentlig økt arbeidsmengde. Derfor vil det være helt avgjørende at disse fylkesmennene får økte økonomiske bevilgninger for at de skal kunne utføre de nye oppgavene på en tilfredsstillende måte. Fylkesmannen i Finnmark støtter forslaget til direktoratet om at midlene som i dag går til forvaltningsaktiviteter på fylkeskommunalt nivå overføres til de fylkesmannsembetene som får økt ansvar som regional vannkoordinator. Vi mener at midlene som i dag tilføres fylkeskommunene for arbeidet med vannforskriften i sin helhet må overføres til utpekte fylkesmenn dersom de skal overta rollen som regional vannkoordinator. Disse midlene må komme i tillegg til midlene Fylkesmannen allerede tildeles for det arbeidet vi utfører i forbindelse med Vannforskriften.

Vi forutsetter at det ikke gjøres endringer i avgrensningen i Norsk-Finsk vannregion. Vi tror det er mulig å oppnå bedre koordinering av planene på norsk og finsk side, men dette medfører arbeid og kostnader som gjelder spesielt for internasjonale vannregioner, eksempelvis oversettelser, reiser og møtevirksomhet.

Med hilsen

Bente Christiansen
fylkesmiljøvernssjef

Kristin Skaar Tindlund
overingeniør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og derfor uten underskrift.